

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

İMALAT SANAYİİNDE KAPASİTE KULLANIM DURUM RAPORU

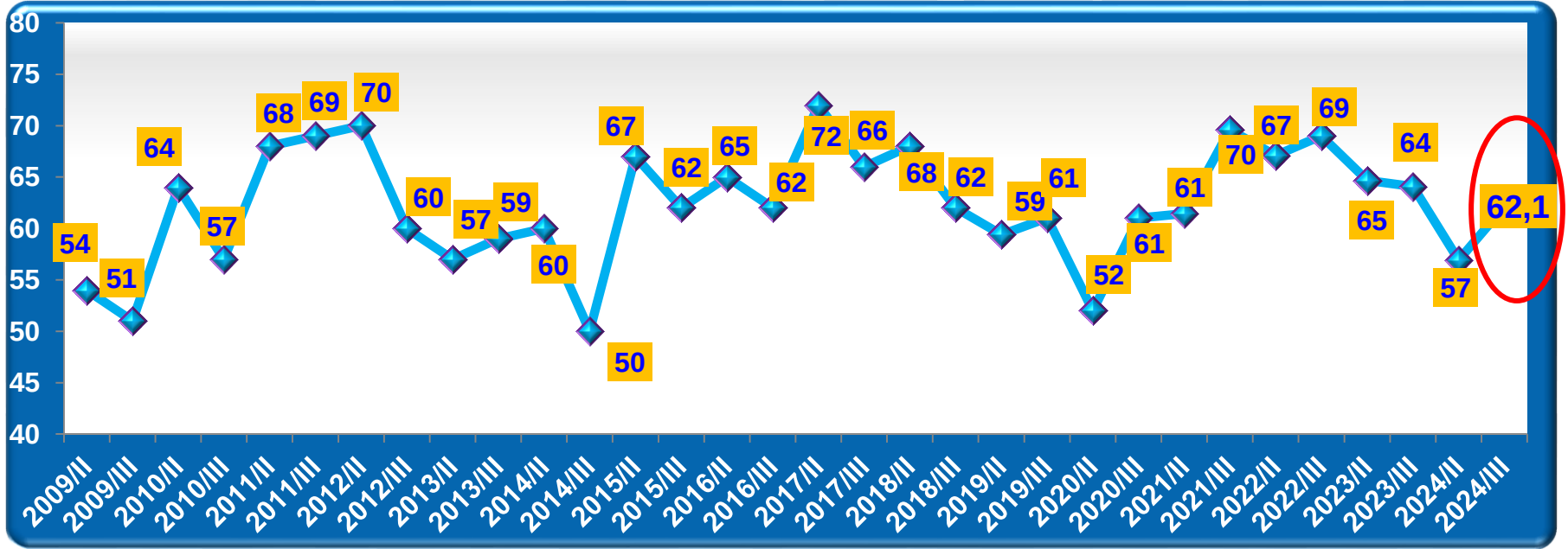
KASIM 2024

AÇIKLAMA

- Ege Bölgesi Sanayi Odası olarak; 1980 yılından bu yana **«İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Durumu»** çalışmasını yürütüyoruz.
- Merkez Bankası tarafından açıklanan aylık **Kapasite Kullanım Oranı** çalışmamızın da ana sorusunu oluşturmaktadır.
- Geçmişte kitap olarak basılan çalışmayı, 2018 yılından itibaren de kapsamlı bir rapor olarak kamuoyuna sunmak istedik.
- Çalışma; mevcut çeyrekte **gerçekleşen durum** ve sonraki çeyrekte **beklentilere** ilişkin önemli fikirler vermektedir
- **94** üyemiz, **2024 yılı III. çeyrek** için hazırlanan anket çalışmasına katılmıştır.
- Çalışma, **3 ayda bir** kısa bir anket ile üyelere sorulan sorulardan derlenmektedir.

EBSO KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

Kapasite Kullanım Oranı, kullanılan üretim kapasitesinin yüzdesidir.

Kapasite Kullanımı, ekonomideki genel büyüme ve talebi yansıtmaktadır.

Değişimler; firmaların maliyet, karlılık ve nakit akışlarında değişimlere yol açtığı için yakından takip edilir.

EBSO üyelerine 3 ayda bir sorulan kapasite kullanım oranı bir önceki çeyreğe göre artarak; **2024 yılı III. çeyrekte %62,1** olarak gerçekleşmiştir. **2024 yılının üçüncü çeyreği** için ankete cevap veren firmaların **%19**'u tam kapasite ile **%81**'i atıl kapasite ile çalıştığını belirtmiştir.

EBSO SEKTÖREL KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

YATIRIM %65,9

ARA %57,8

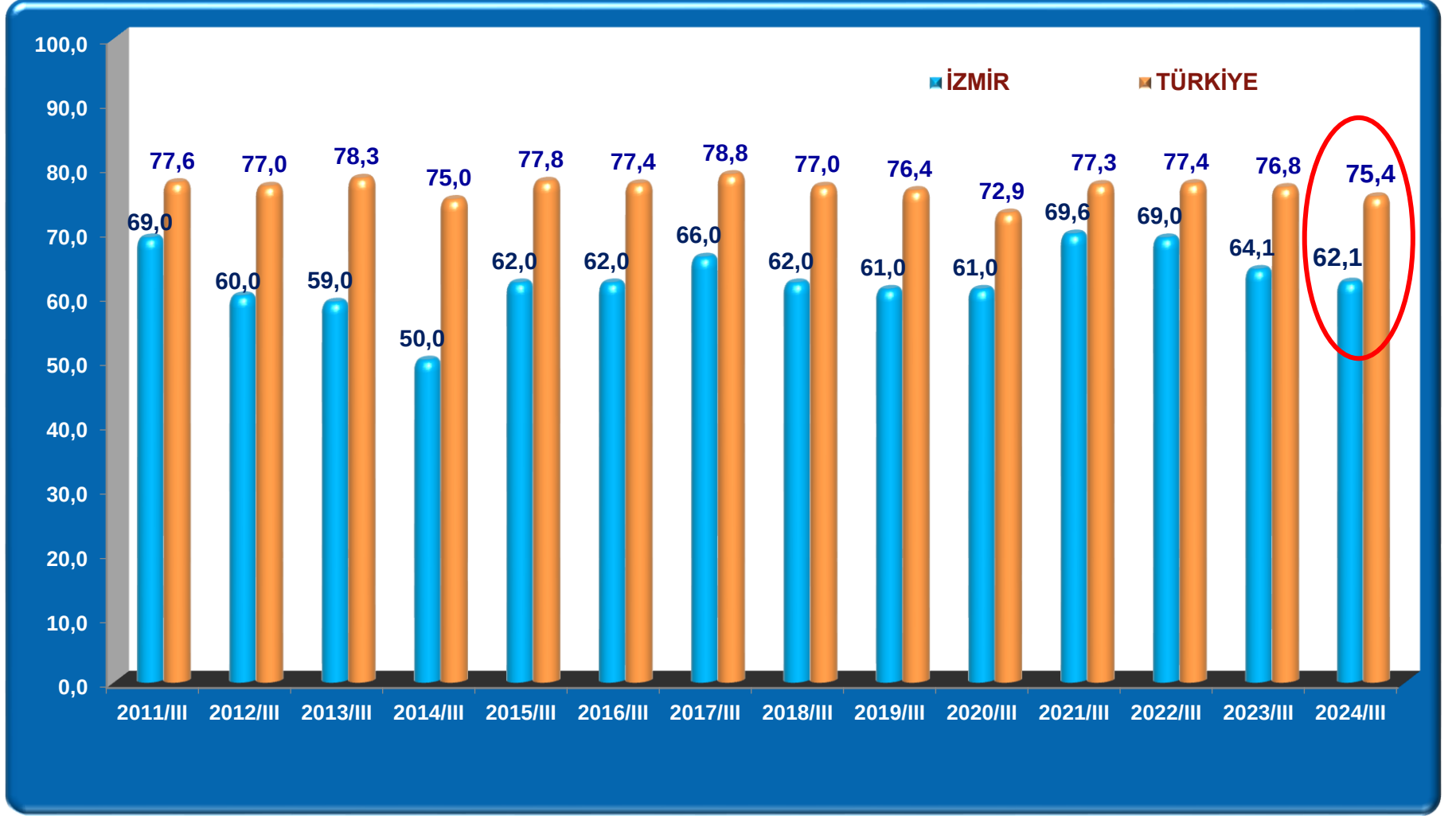
TÜKETİM %65,4

- TAŞIT VE OTOMOTİV
YAN SANAYİ **%81,4**
- MAKİNA SANAYİ
%72,5
- MADEN, TOPRAK,
MERMER ve CAM
SANAYİ **%56,0**
- ELEKTRİK-
ELEKTRONİK SANAYİ
%51,0

- ÇEŞİTLİ İMALAT SANAYİ
%74,0
- DEMİR-ÇELİK, METAL
VE DÖKÜM SANAYİ
%66,3
- KAĞIT VE BASIM
SANAYİ **%60**
- İNŞAAT SANAYİ **%50,2**
- KİMYA VE PLASTİK
ÜRÜNLER SANAYİ
%47,1

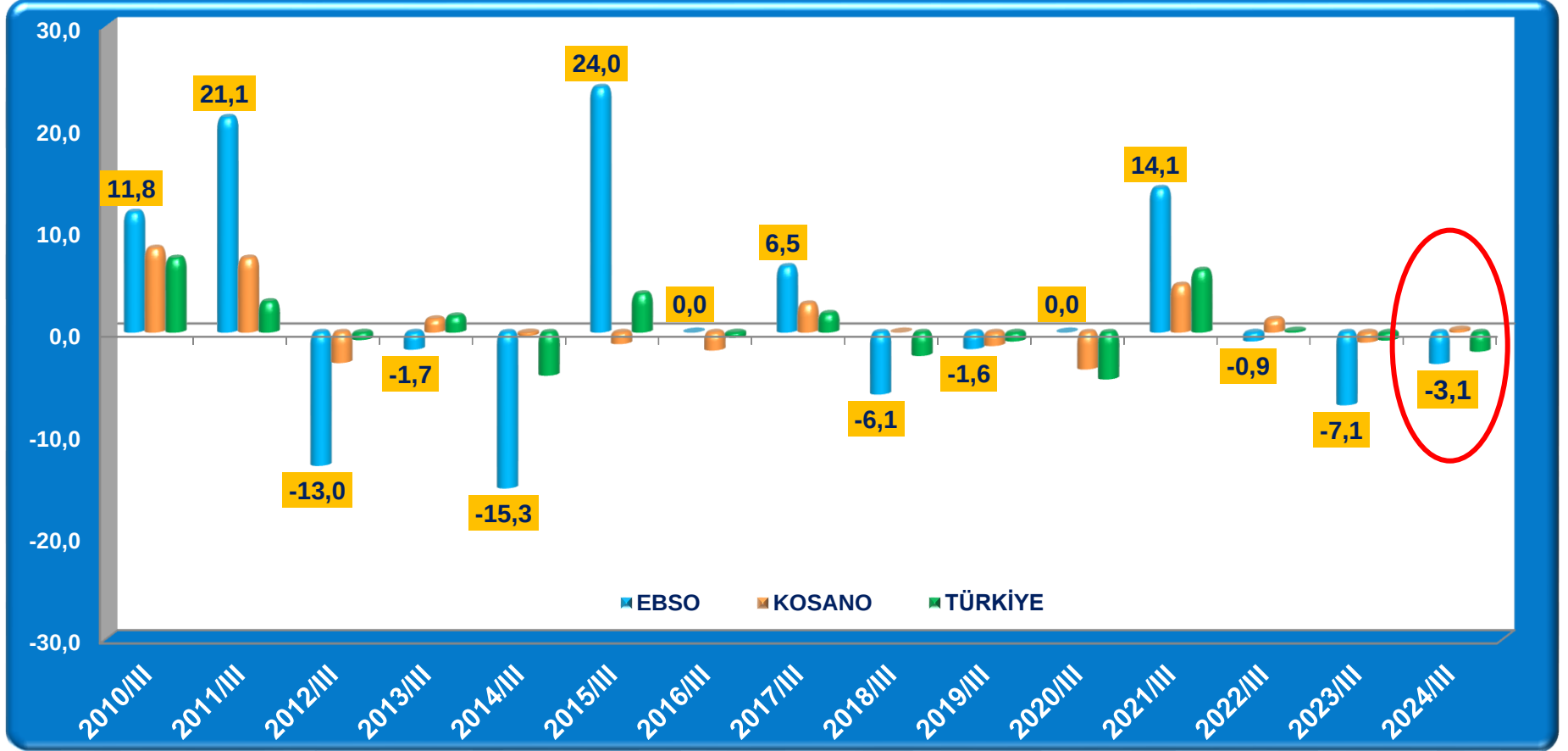
- GIDA SANAYİ **%75,2**
- TEKSTİL VE DERİ
ÜRÜNLERİ SANAYİ **%54,9**

YILLAR İTİBARI İLE III. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

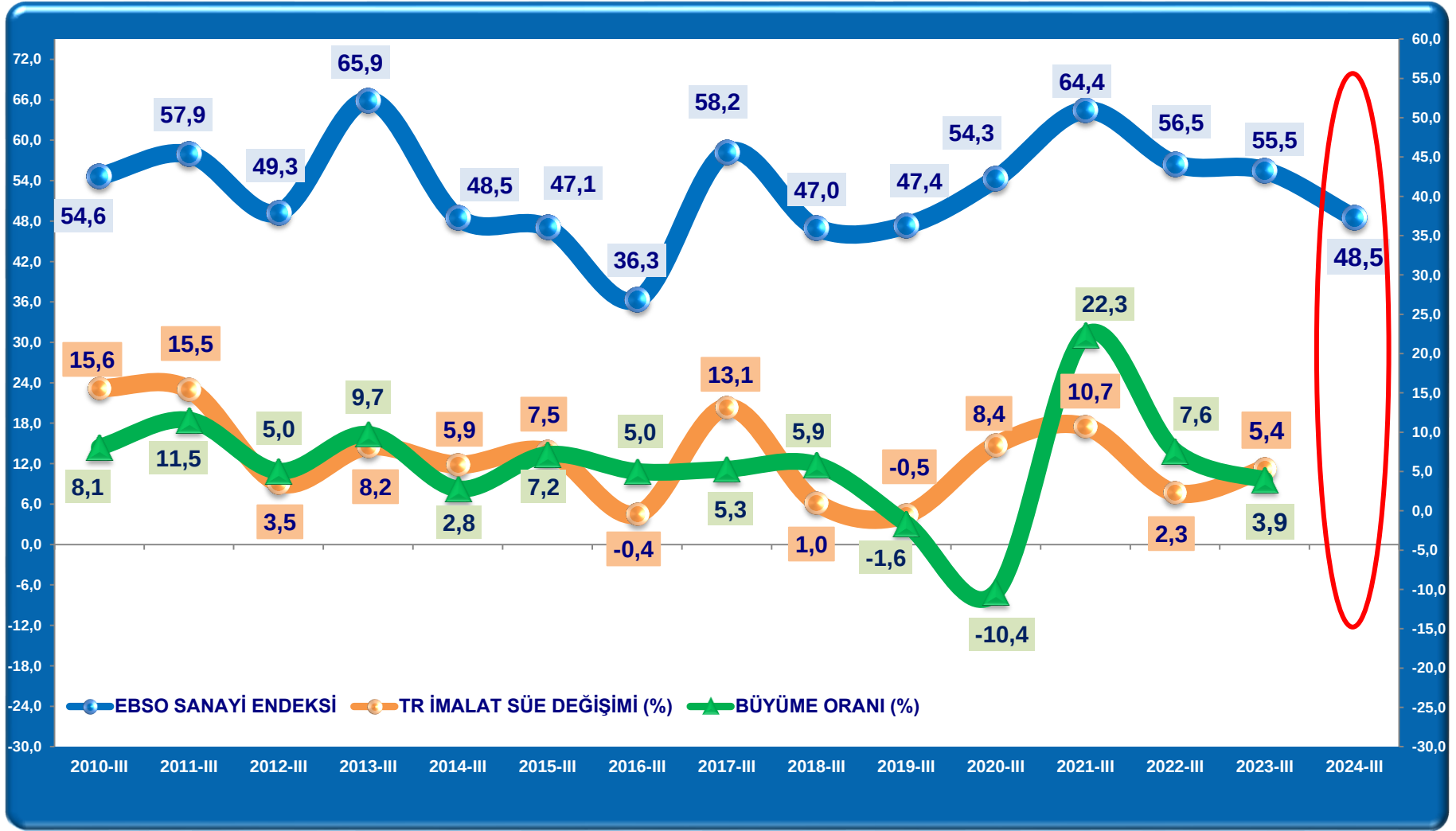
Son 10 yılın kapasite kullanım oranı ortalaması; EBSO üyelerinde %63, Türkiye genelinde %76'dır.

YILLAR İTİBARI İLE III. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

2024 yılı III. çeyrek kapasite kullanım oranı, 2023 yılı III. çeyrek ile kıyaslandığında **3,1** puanlık bir azalış yaşandığı görülmektedir.

EBSO SANAYİ ENDEKSİ&İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ&BÜYÜME ORANI İLİŞKİSİ

Üçüncü çeyrekler itibariyle, **EBSO Sanayi Endeksi** ile Türkiye geneli **İmalat Sanayi Üretim Endeksi** ve **Büyüme Oranları** paralel bir ivme sergilemektedir.

KARŞILAŞTIRMALI KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

2024

%75,4

TÜRKİYE

YILI

%71,3

KOSANO

III.

%62,1

EBSO

ÇEYREK

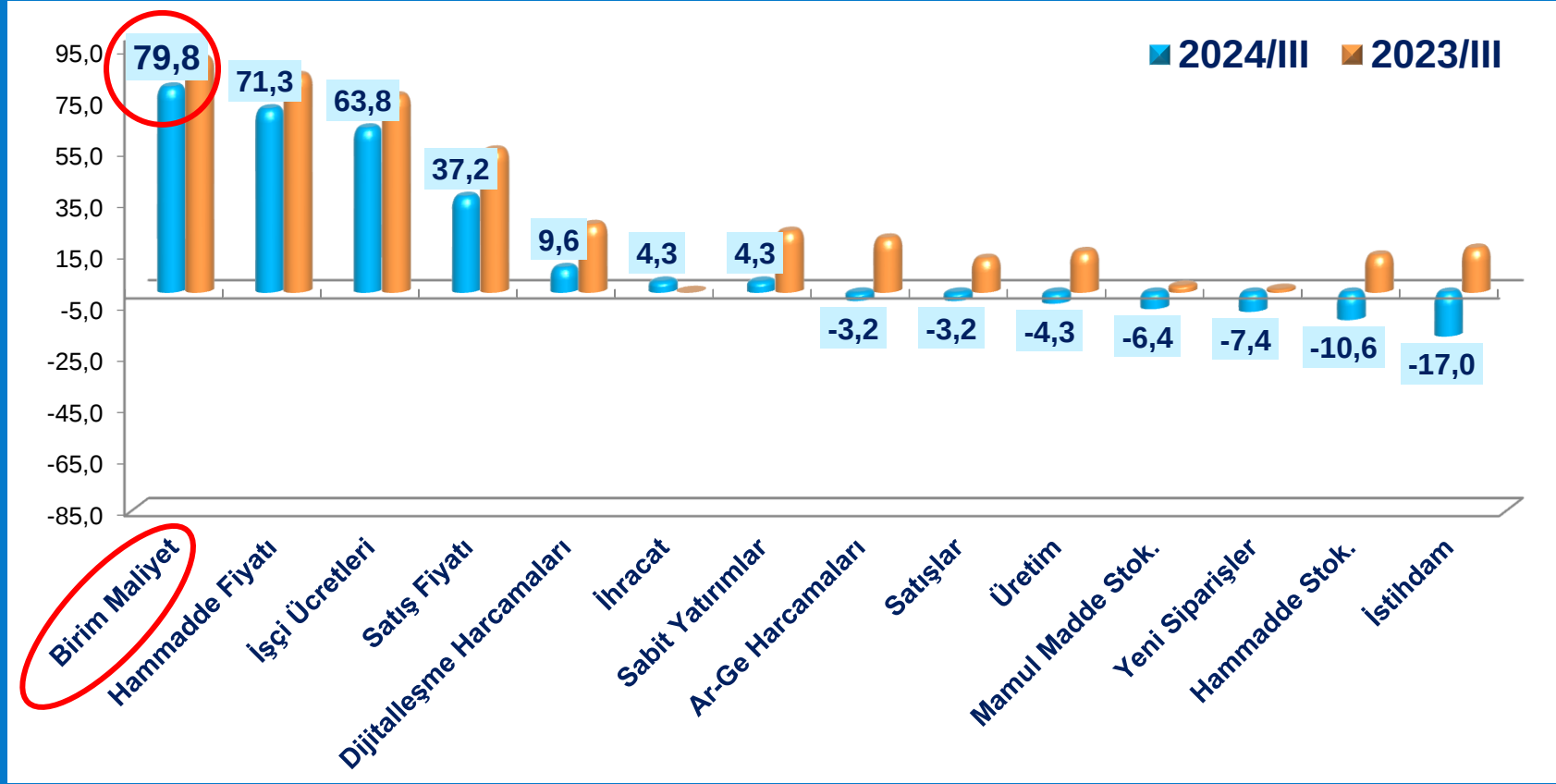
EBSO üyelerinin kapasite kullanım oranının daha düşük görünmesi, teknik olarak işletmelerin geleceği düşünerek gereğinden büyük kurulması ile ilişkilendirilebilir. **Bir önceki çeyreğe göre; Türkiye genelinde 1,4 puanlık ve EBSO'nun çalışmasında 2,0 puan azalış Kocaeli'deki çalışmada 0,2 puanlık sınırlı bir artış olduğu gözlenmiştir.**

2024 YILI III. ÇEYREK AÇIKLANAN VERİLER

EKONOMİK GÖSTERGELER - TÜRKİYE	2024/I	2024/II	DEĞİŞİM (%)
Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler (Adet)	63.221	85.051	34,5
Euro	34,8	36,7	5,5
Dolar	32,3	33,4	3,6
Yİ ÜFE (%)	54,5	36,7	-32,6
TÜFE (%)	72,3	54,4	-24,8
Karşılıksız İşlemi Yapıldıktan Sonra Ödenen Çekler (Adet)	12.513	11.061	-11,6
Reel Kesim Güven Endeksi	104,8	99,2	-5,3
PMI	48,5	46,4	-4,3
Tüketici Güven Endeksi	79,8	76,8	-3,7
Ekonomik Güven Endeksi	97,7	94,2	-3,6
Kapasite Kullanım Oranı (%)	76,4	75,4	-1,4

2024 yılı III. çeyrek verileri, bir önceki çeyrek ile kıyaslandığında; Yi-üfe, tüfe, karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen çekler (adet), reel kesim güven endeksi, PMI, tüketici güven endeksi, ekonomi güven endeksi ve kapasite kullanım oranında azalış gözlenmiştir.

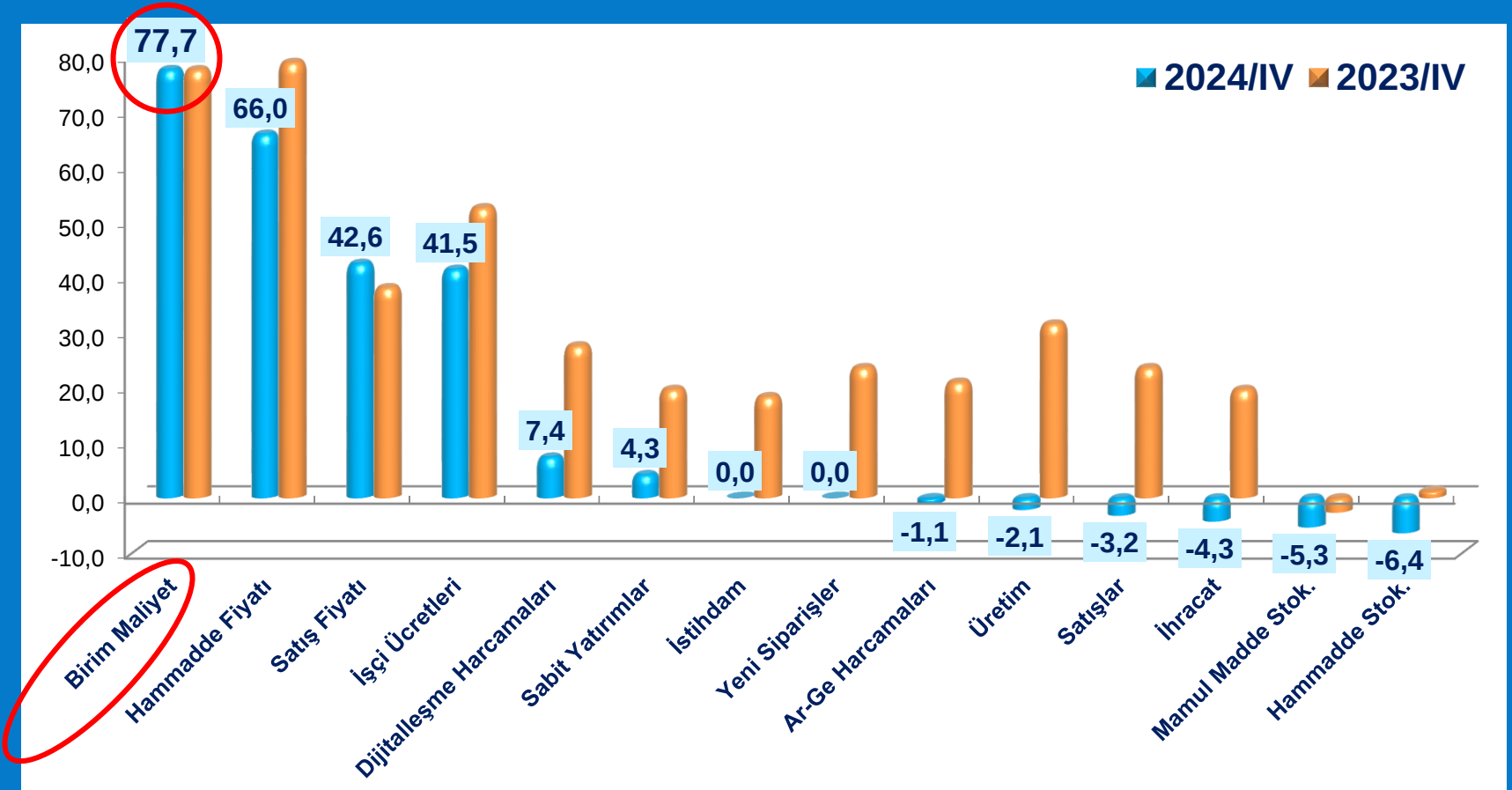
2024 YILI III. ÇEYREKTE NET GERÇEKLEŞME

Net gerçekleşme; ilgili başlıklarda gerçekleşen artış ve azalışın farkından elde edilir.

Üyelerin **%79,8**'i **2024 yılı üçüncü çeyreğinde** ilk sırada **birim maliyetlerin** arttığını ifade etmiştir. Onu, hammadde fiyatları ve işçi ücretleri izlemiştir.

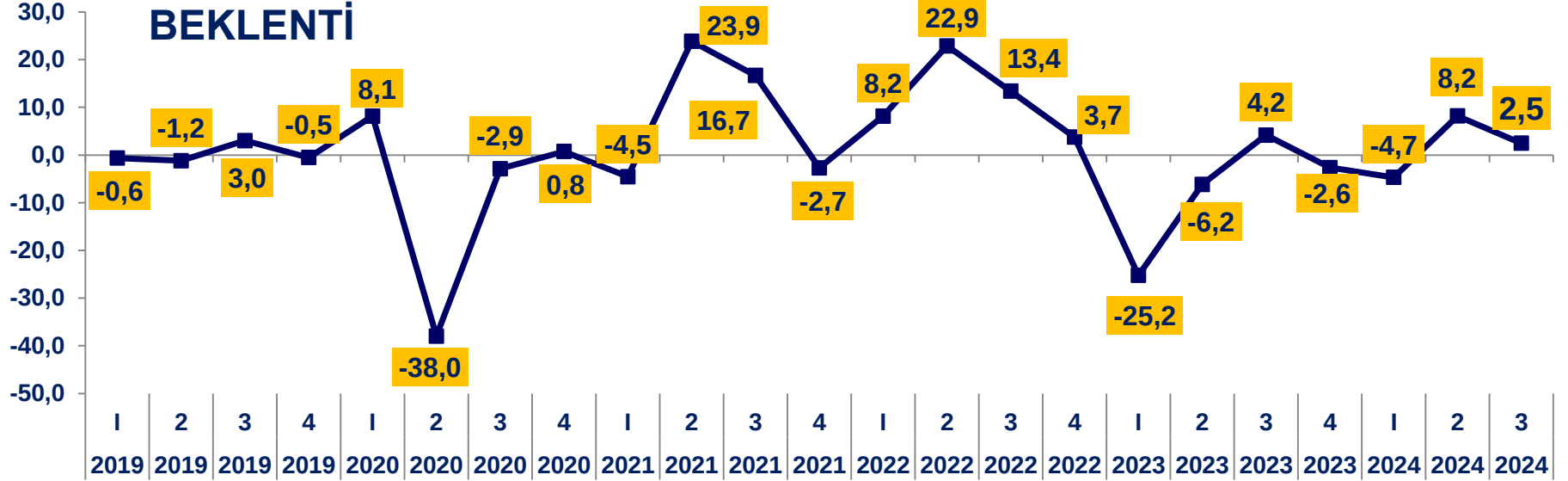
2024 YILI IV. ÇEYREK İÇİN NET BEKLENTİLER

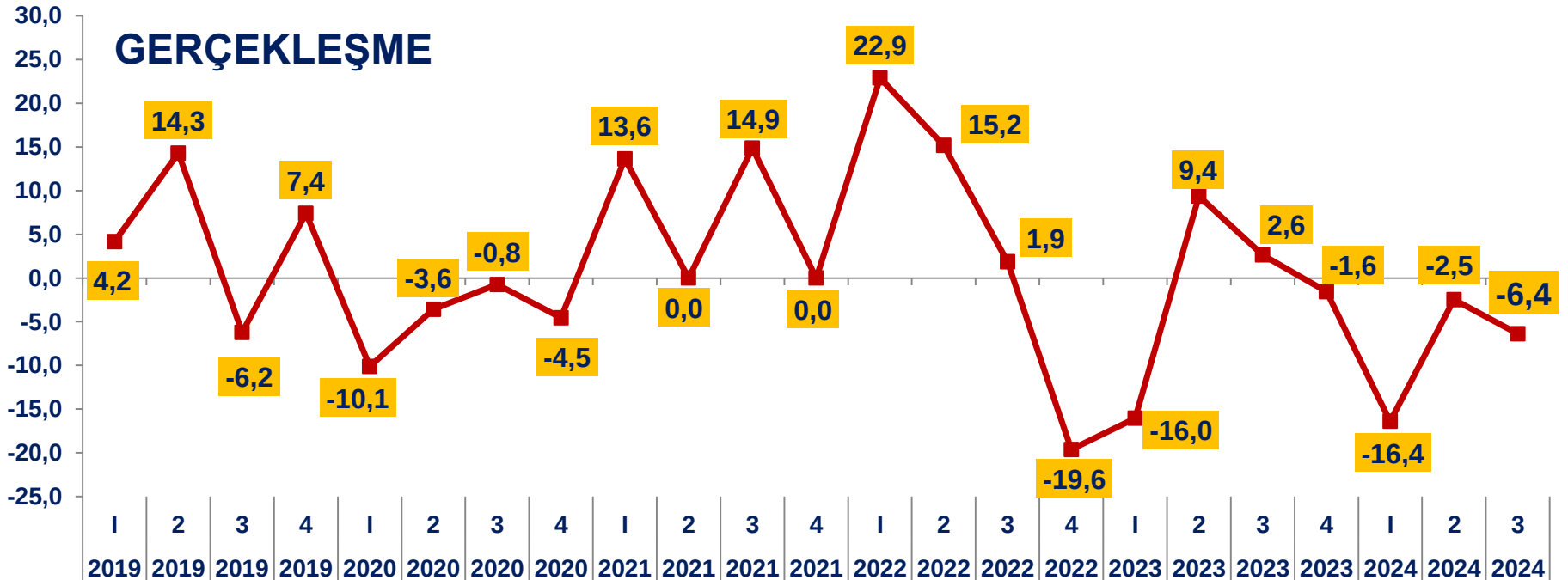
Üyelerin **%77,7**'si **2024 yılının dördüncü çeyreğinde birim maliyetin** ilk sırada artacağını, hammadde fiyatları ve satış fiyatlarının bunu izleyeceğini belirtmiştir.

ÇEYREKLER İTİBARIYLA MAMUL MADDE STOK BEKLENTİ & GERÇEKLEŞME

BEKLENTİ

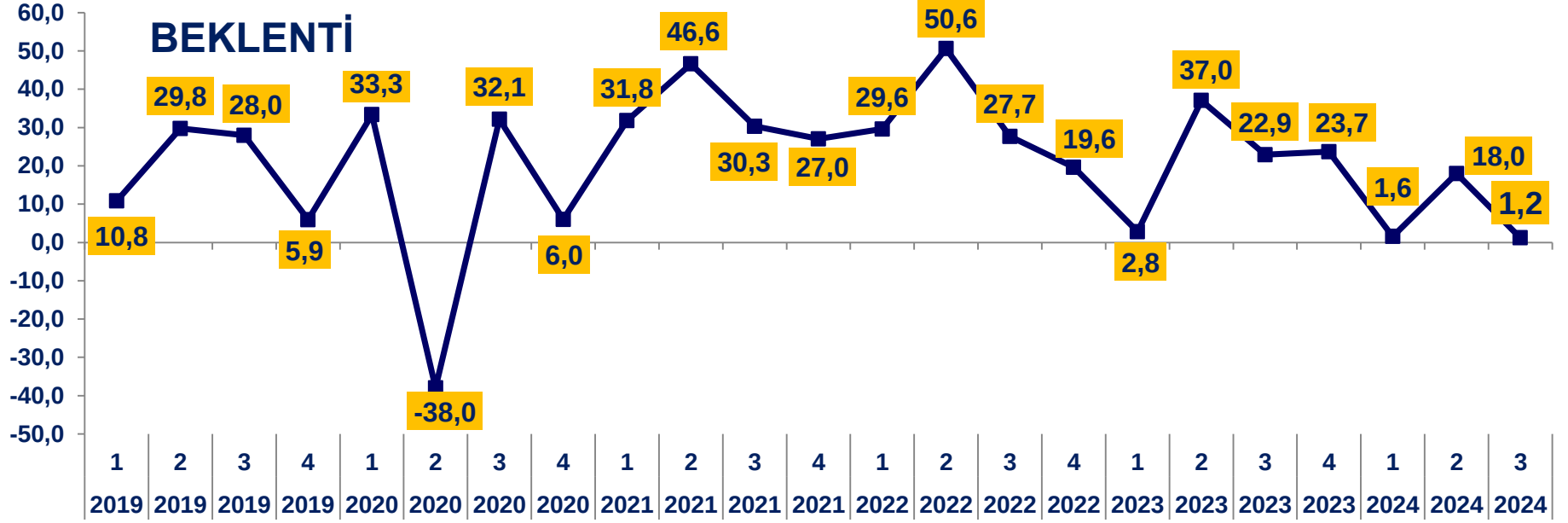

GERÇEKLEŞME

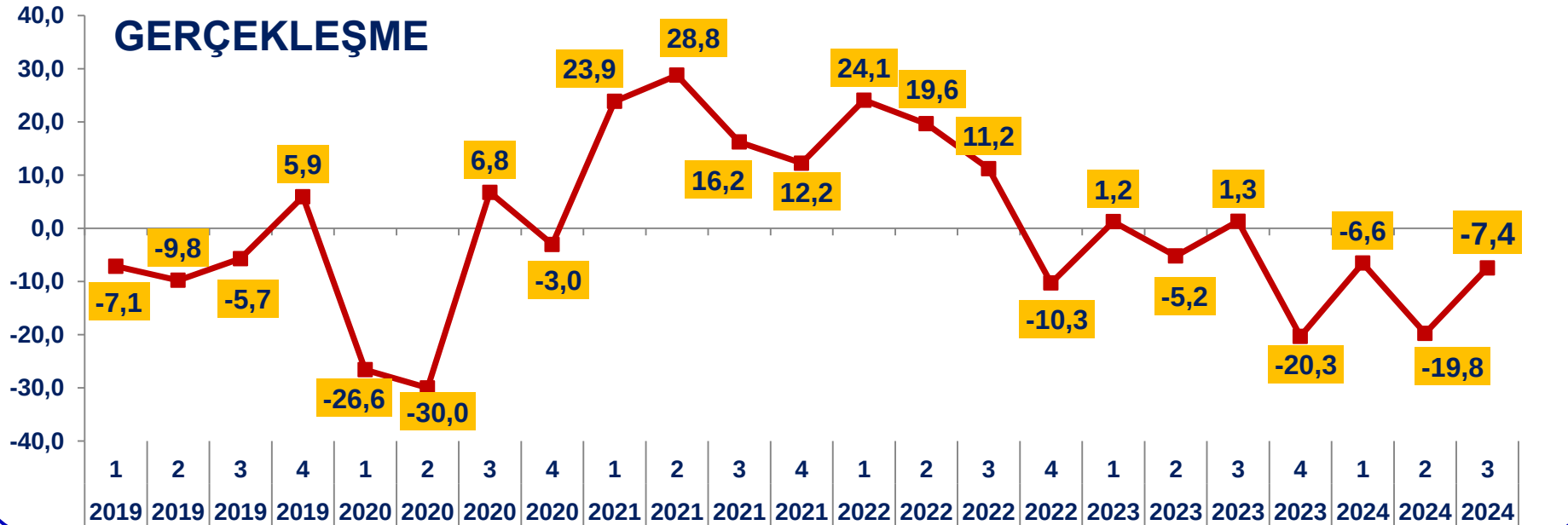

ÇEYREKLER İTİBARIYLA YENİ SİPARİŞLERDE BEKLENTİ&GERÇEKLEŞME

BEKLENTİ

GERÇEKLEŞME

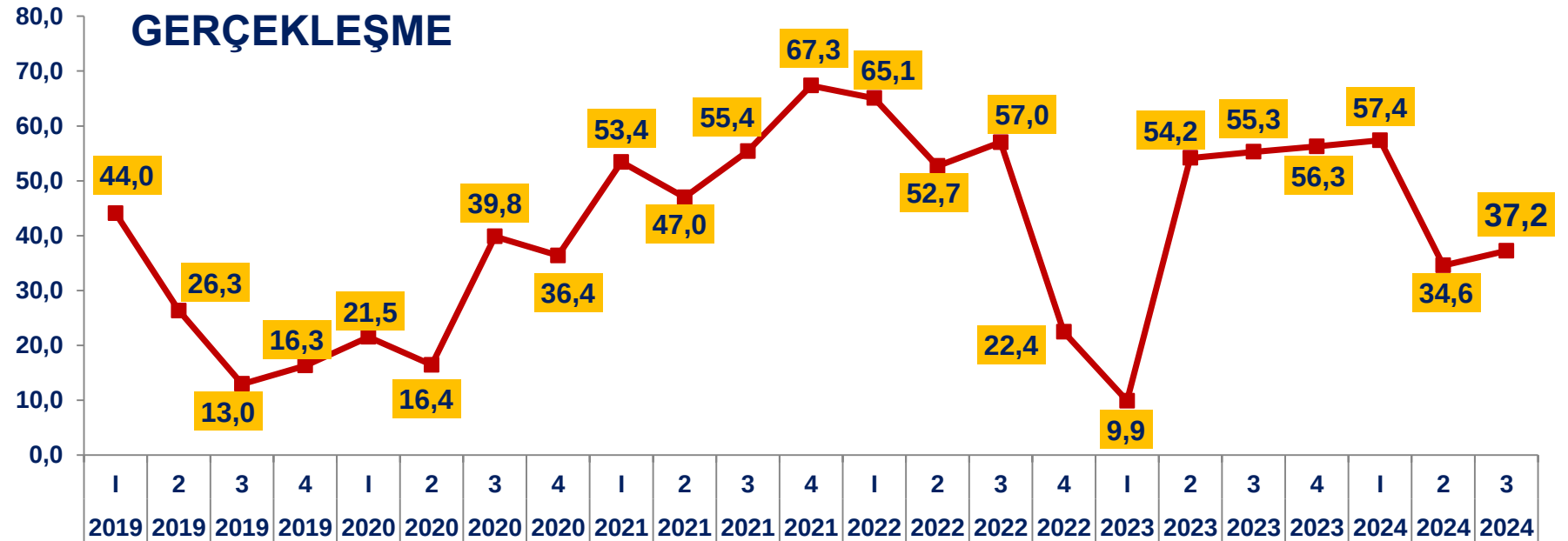

ÇEYREKLER İTİBARIYLA SATIŞ FİYATLARI BEKLENTİ & GERÇEKLEŞME

BEKLENTİ

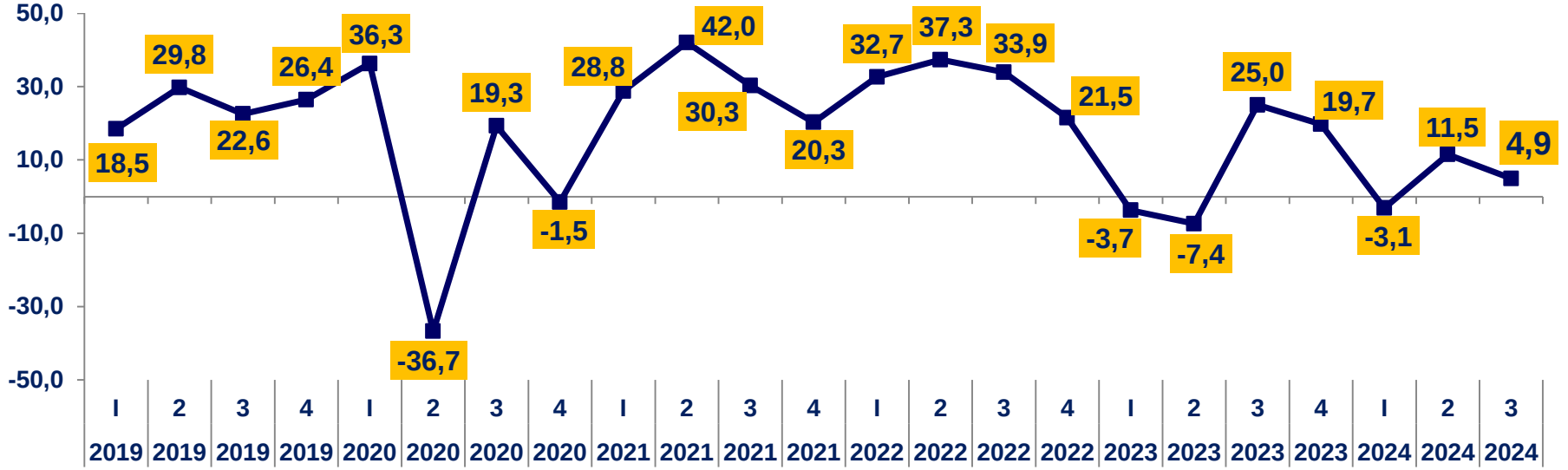

GERÇEKLEŞME

ÇEYREKLER İTİBARIYLA İHRACAT BEKLENTİ & GERÇEKLEŞME

BEKLENTİ

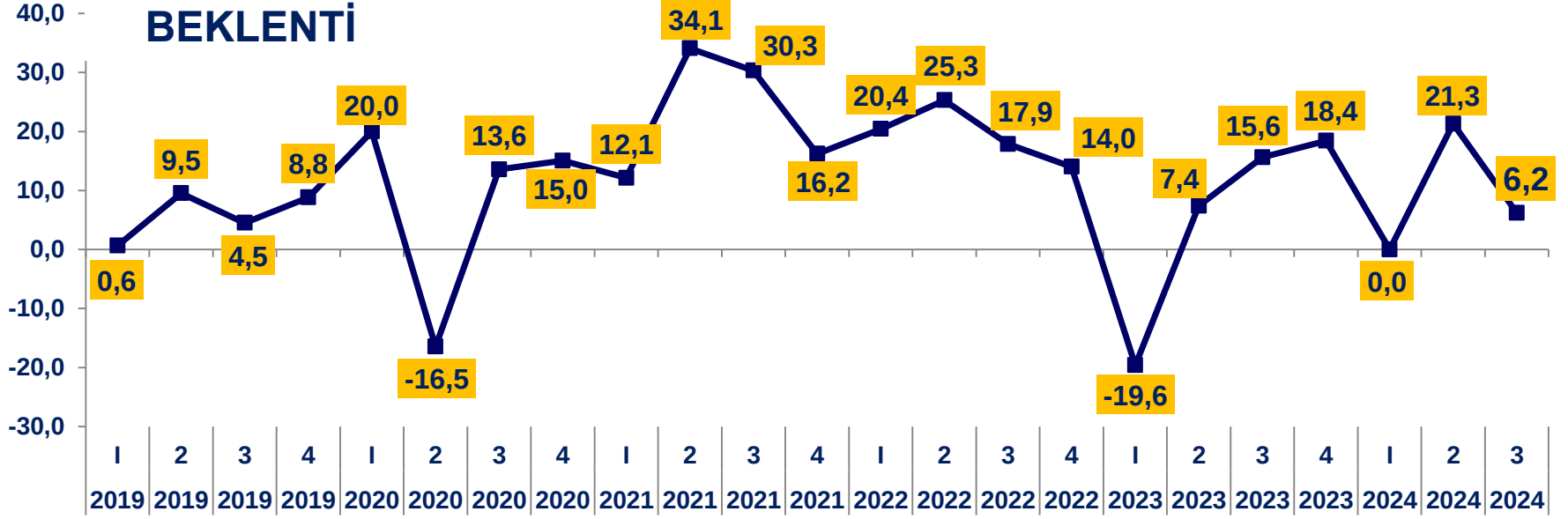

GERÇEKLEŞME

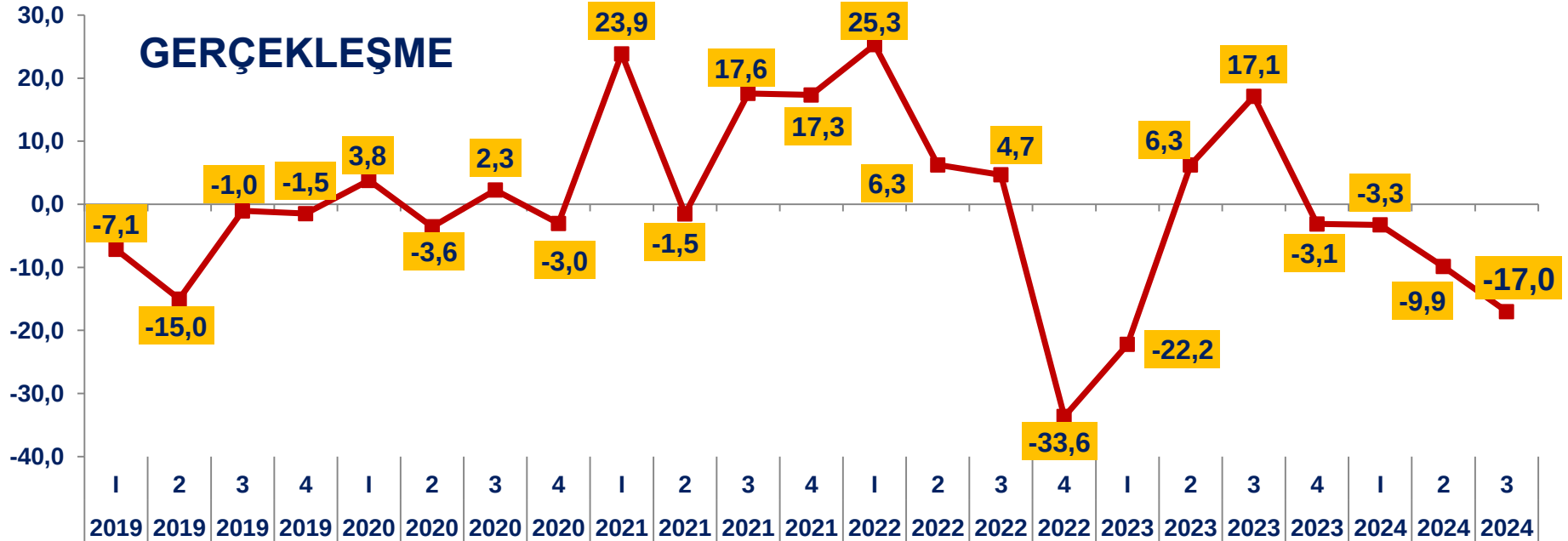

ÇEYREKLER İTİBARIYLA İSTİHDAM BEKLENTİ & GERÇEKLEŞME

BEKLENTİ

GERÇEKLEŞME

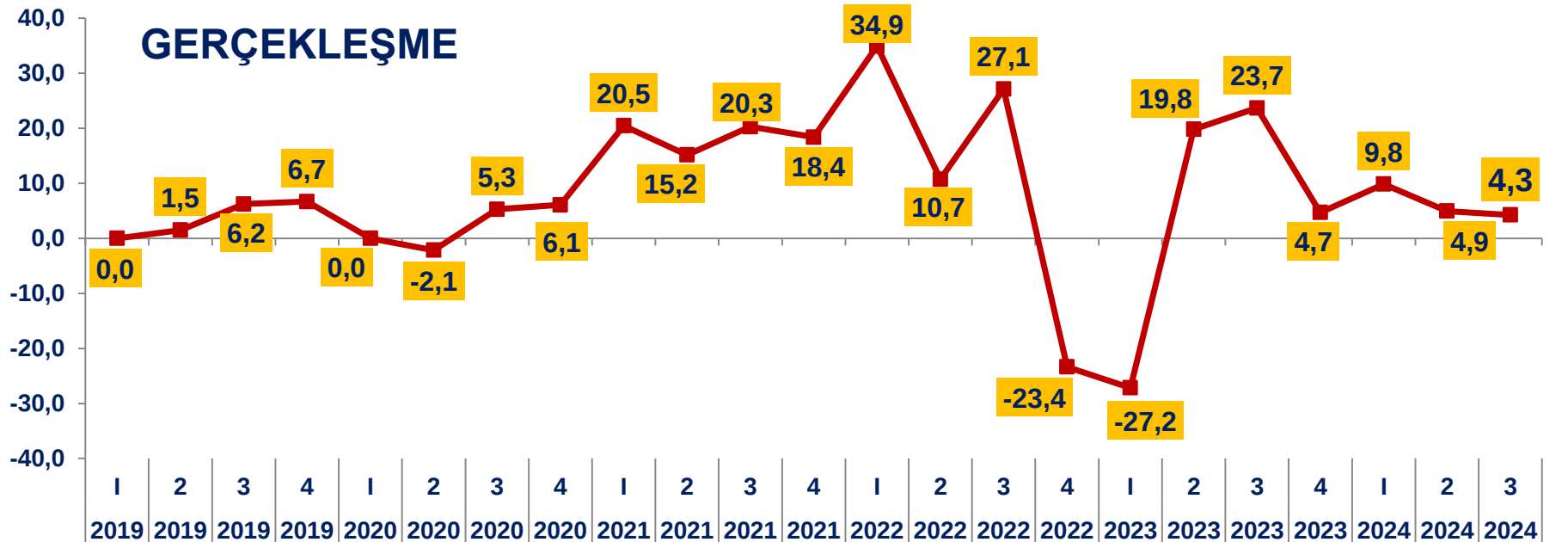

ÇEYREKLER İTİBARIYLA SABİT YATIRIMLAR BEKLENTİ & GERÇEKLEŞME

BEKLENTİ

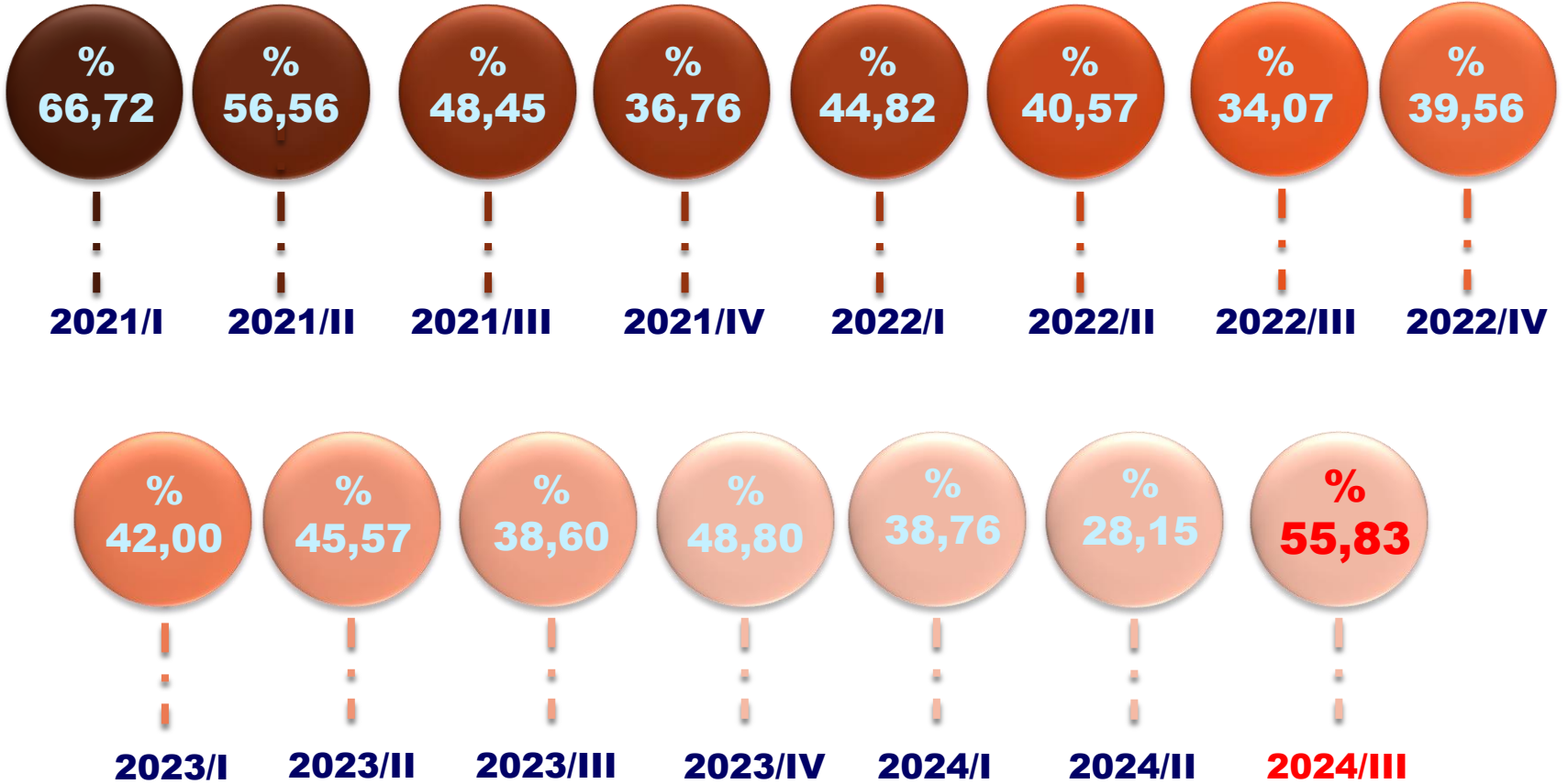

GERÇEKLEŞME

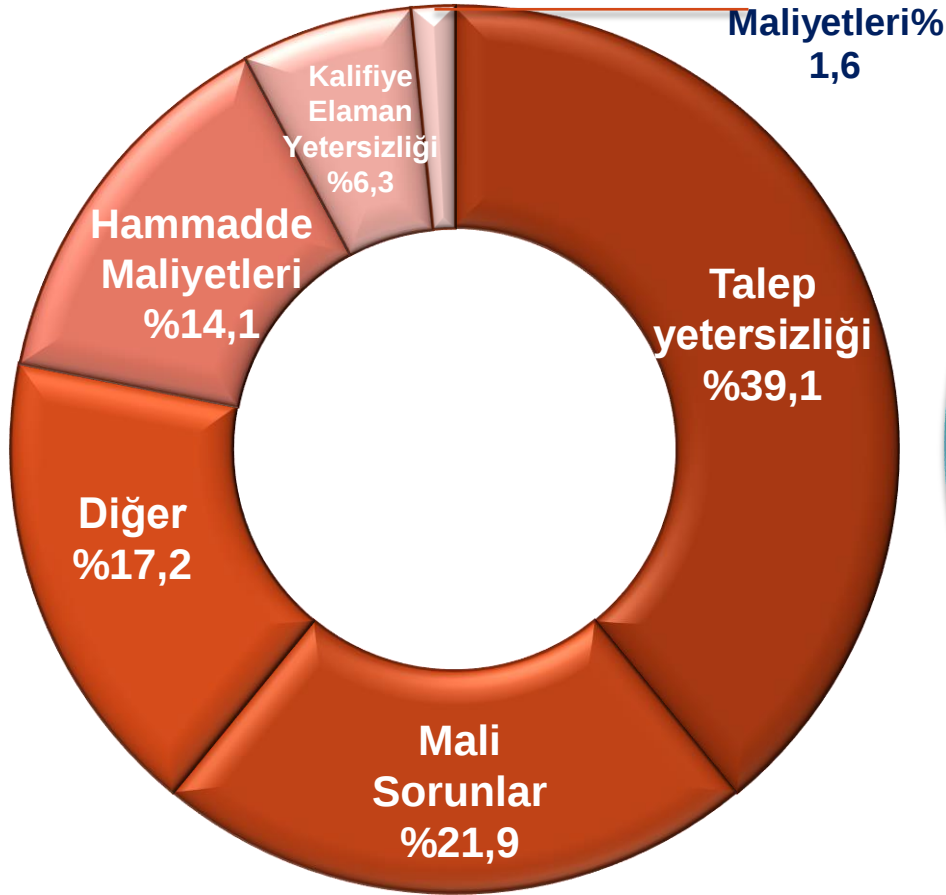
FASON ÜRETİM PAYI (%)

2024 yılı üçüncü çeyrekte fason üretim oranı %55,8 olarak gerçekleşmiştir.

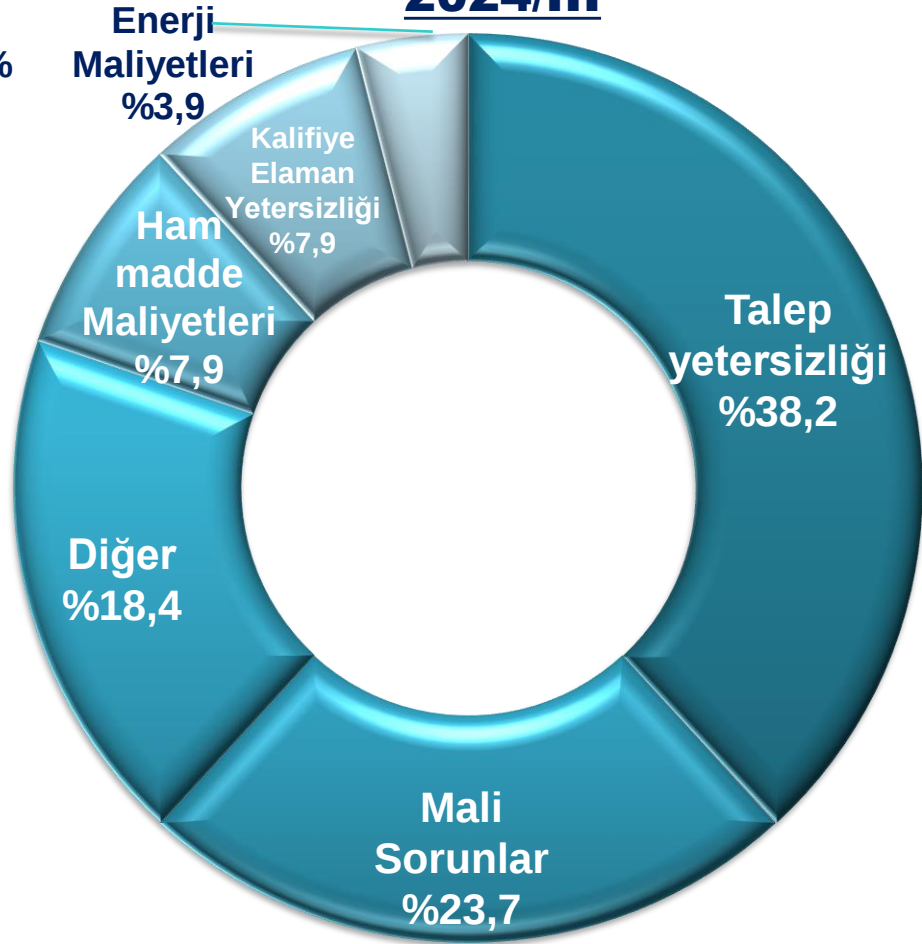

ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

2024/II

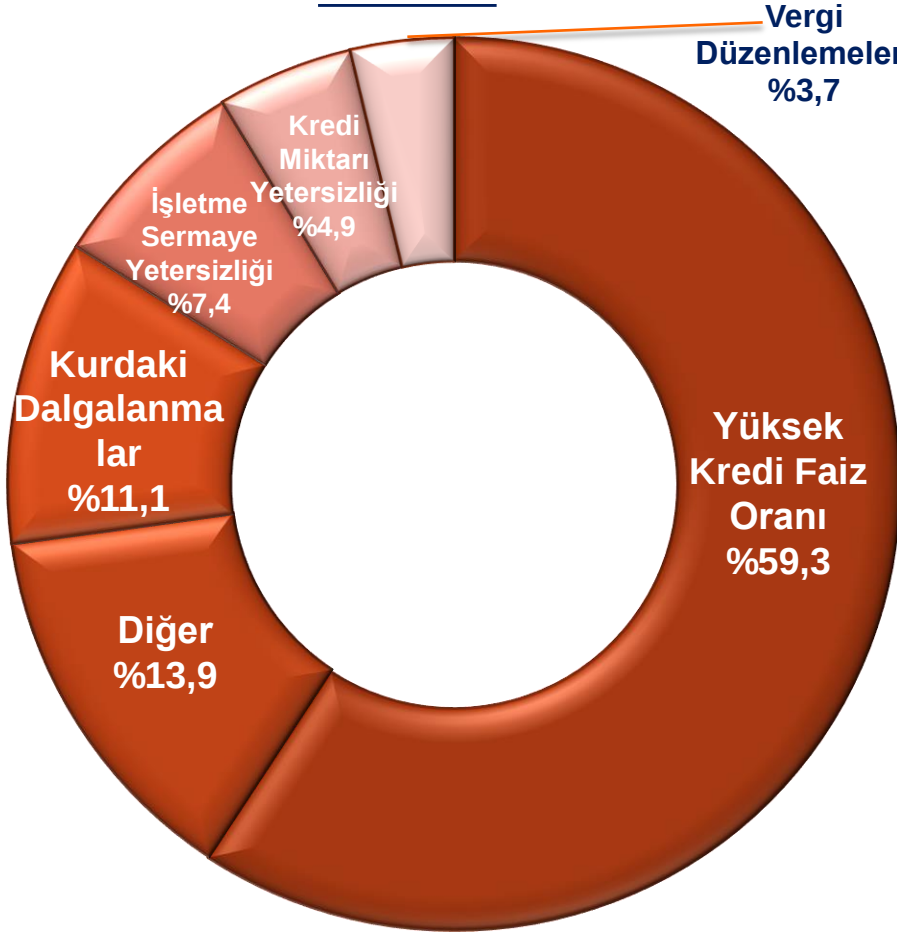
2024/III

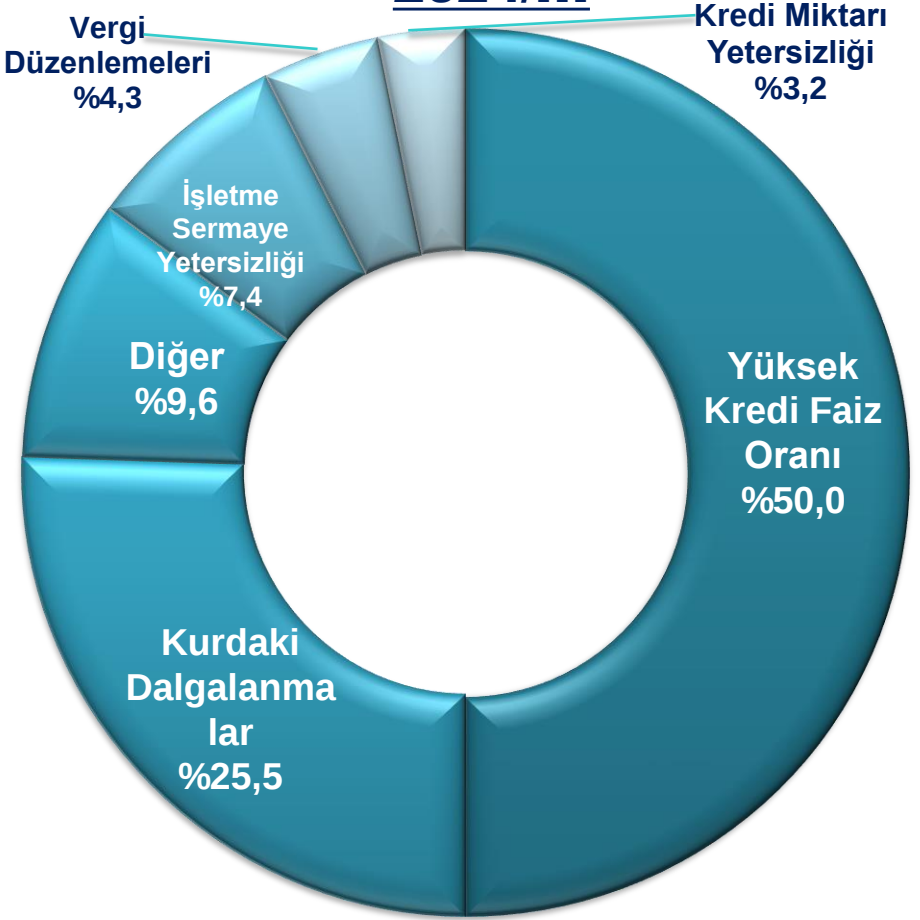
2024 yılının üçüncü çeyreği için ankete cevap veren firmaların **%38,2'si talep yetersizliğini** atıl kapasite ile çalışmada öncelikli olarak göstermektedir. İkinci sırada **%23,7** ile **mali sorunlar** ve üçüncü sırada **%18,4 diğer sorunlar** yer almıştır.

MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

2024/II

2024/III

2024 yılı III. çeyrekte mali sorunların nedenleri;

%50,0 ile ilk sırada **Yüksek Kredi Faiz Oranı**, ikinci sırada **%25,5** ile **Kurdaki Dalgalanmalar**, üçüncü sırada **%9,6** ile **Diğer sorunlar** gelmektedir.

TALEP YETERSİZLİĞİ SEBEPLERİ

2024/II

İÇ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%38

İÇ ve DIŞ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%55

DIŞ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%8

TALEP
YETERSİZLİĞİ
SEBEPLERİ

2024/III

%43

İÇ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%41

İÇ ve DIŞ TALEP
YETERSİZLİĞİ

%16

DIŞ TALEP
YETERSİZLİĞİ

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden ilk sırada gösterilen talep yetersizliğinde **2024 yılı üçüncü çeyrekte** firmaların **%41**'i **iç ve dış talep yetersizliğinin birlikte yaşandığını** belirtmiştir.

HAMMADDE MALİYETLERİ

2024/II

YERLİ
HAMMADDE
MALİYETLERİ

%28

YERLİ ve İTHAL
HAMMADDE
MALİYETLERİ

%63

İTHAL HAMMADDE
MALİYETLERİ

%9

HAMMADDE
MALİYETLERİ

2024/II

%38

YERLİ
HAMMADDE
MALİYETLERİ

%57

YERLİ ve İTHAL
HAMMADDE
MALİYETLERİ

%5

İTHAL HAMMADDE
MALİYETLERİ

Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden 4. sırada gösterilen hammadde maliyetlerinde **2024 yılı üçüncü çeyrekte** firmaların, **%57**'si **hem yerli hem de ithal hammadde temininde** sorun yaşadığını belirtmiştir.

EK TABLO 1

ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

(%)	Mali Sorunlar	Talep Yetersizliği	Hammadde Maliyetleri	Enerji Maliyetleri	Kalifiye Eleman Yetersizliği	Diğer
2020/YILLIK	14,9	49,5	12,5	5,5	3,8	13,9
2021/I	19,3	43,9	22,8	5,3	1,8	7,0
2021/II	15,1	37,7	24,5	1,9	5,7	15,1
2021/III	10,5	38,6	24,6	8,8	3,5	14,0
2021/IV	19,0	29,1	27,8	10,1	7,6	6,3
2021/YILLIK	16,0	37,3	24,9	6,5	4,7	10,6
2022/I	18,6	35,6	18,6	6,8	6,8	13,6
2022/II	21,8	21,8	26,4	6,9	5,7	16,1
2022/III	16,7	37,5	23,6	9,7	6,9	5,6
2022/IV	10,6	25,8	25,8	12,1	10,6	15,2
2023/I	12,7	44,4	19,0	9,5	9,5	4,8
2023/II	25,0	29,2	26,4	4,2	2,8	12,5
2023/III	14,5	35,5	12,9	8,1	9,7	19,4
2023/IV	7,5	54,7	18,9	1,9	9,4	7,5
2024/I	21,2	40,4	21,2	1,9	13,5	1,9
2024/II	21,9	39,1	14,1	1,6	6,3	17,2
2024/III	23,7	38,2	7,9	3,9	7,9	18,4

EK TABLO 2

MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

(%)	Yüksek Kredi Faiz Oranları	Kredi Miktarı Yetersizliği	İşletme Sermaye Yetersizliği	Vergi Düzenlemeleri	Kurdaki Dalgalanmalar	Diğer
2020/YILLIK	25,9	10,6	12,9	10,6	27,0	13,2
2021/I	27,3	2,3	10,2	10,2	43,2	6,2
2021/II	31,8	6,1	10,6	9,1	34,8	7,6
2021/III	27,0	2,7	2,7	2,7	58,1	6,8
2021/IV	14,3	7,1	7,1	3,1	62,2	6,1
2021/YILLIK	25,1	4,6	7,7	6,3	49,6	6,7
2022/I	30,1	3,6	3,6	2,4	48,2	12,0
2022/II	25,0	8,0	6,3	3,6	51,8	5,4
2022/III	22,4	15,0	11,2	2,8	41,1	7,5
2022/IV	25,8	11,2	11,2	5,6	30,3	15,7
2023/I	28,4	16,0	11,1	7,4	27,2	9,9
2023/II	28,1	14,6	9,4	6,3	27,1	14,6
2023/III	46,1	9,2	6,6	1,3	27,6	9,2
2023/IV	39,5	1,3	2,6	9,2	25,0	6,6
2024/I	63,9	4,9	9,8	3,3	14,8	3,3
2024/II	59,3	4,9	7,4	3,7	11,1	13,6
2024/III	50,0	3,2	7,4	4,3	25,5	9,6

EK TABLO 3

FASON ÜRETİM

DÖNEM	FASON ÜRETİMİN TOPLAM ÜRETİM İÇİNDEKİ PAYI (%)
2020/I	35,33
2020/II	50,14
2020/III	46,06
2020/IV	66,89
2021/I	66,72
2021/II	56,56
2021/III	48,45
2021/IV	36,76
2022/I	44,82
2022/II	40,57
2022/III	34,07
2022/IV	39,56
2023/I	42,00
2023/II	45,57
2023/III	38,60
2023/IV	48,80
2024/I	38,76
2024/II	28,15
2024/III	55,83